

פרק ו' - רמת חיים ורווחה

1. רמת חיים

קו העוני ותחולת העוני

הגדרה: עוני הוא תופעה של מצוקה יחסית, שיש להעריכה בזיקה לרמת החיים המאפיינת את החברה: משפחה נחשבת ענייה לא כאשר אין ביכולתה לרכוש סל מוצרים בסיסי כלשהו הדרוש לקיומה, אלא כאשר תנאי חייה ירודים במידה ניכרת מתנאי החיים האופייניים לחברה כולה.

שיטת המדידה של עוני מבוססת על שלושה עקרונות:

א. ראיית ההכנסה הפנויה של משפחה כהכנסה הרלוונטית לבחינת תופעת העוני. ההכנסה הפנויה מוגדרת כהכנסה הכלכלית של משפחה בתוספת תשלומי העברה (תשלומים המתקבלים שלא בתמורה לפעילות כלכלית, כגון קצבאות הביטוח הלאומי) ובניכוי המיסים הישירים (מס הכנסה, ביטוח לאומי וביטוח בריאות).

ב. ראיית ההכנסה הפנויה החציונית של האוכלוסייה כהכנסה המייצגת של החברה.

ג. התאמת קו העוני לגודל המשפחה - תוספת ההכנסה הנחוצה למשפחה כדי לשמור על רמת חיים קבועה, פוחתת עם גידול מספר הנפשות במשפחה.

כדי שניתן יהיה להשוות את רמת החיים של משפחות בגודל שונה נקבע סולם שקילות, המתרגם את מספר הנפשות במשפחה למספר **נפשות תקינות**. כבסיס לסולם זה נקבעה משפחה בת שתי נפשות, שמיוחס לה ערך של שתי נפשות תקינות.

**מספר הנפשות התקניות וקו העוני למשפחה בישראל,
 לפי מספר הנפשות במשפחה ואחוז מהשכר הממוצע במשק, 2015, 2016**

קו העוני למשפחה – הכנסה פנויה למשפחה				מספר נפשות התקניות ³	מספר נפשות במשפחה
2016 ²		2015 ¹			
ש"ח בחודש	כאחוז מהשכר הממוצע ⁴	ש"ח בחודש	כאחוז מהשכר הממוצע ⁴		
3,264	33.5	3,158	33.8	1.25	1
5,223	53.6	5,053	54.0	2.00	2
6,920	71.0	6,696	71.6	2.65	3
8,357	85.7	8,086	86.5	3.20	4
9,793	100.4	9,475	101.3	3.75	5
11,099	113.8	10,739	114.8	4.25	6
12,405	127.2	12,002	128.3	4.75	7
13,580	139.3	13,139	140.5	5.20	8
14,624	150.0	14,150	151.3	5.60	5+9

1 השכר הממוצע לשנת 2015 עמד על 9,351 ₪.

2 השכר הממוצע לשנת 2016 עמד על 9,749 ₪.

3 סולם הנפשות התקניות הינו גם הסולם לנפשות סטנדרטיות (לוחות ו/ 10, 13, 14).

4 המקור לשכר הממוצע הינו: לוח 4.3 שכר חודשי ממוצע למשרת שכיר במחירים שוטפים, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ירחון לשכר ותעסוקה, לשנים המתאימות.

5 משקלה של כל נפש נוספת הוא 0.40 כך למשל במשפחה שבה 10 נפשות יש 6 נפשות תקניות.

בסיס סולם השקילות - הינו משפחה שבה שתי נפשות, שמיוחס לה ערך של שתי נפשות תקניות.

קו עוני - מחושב לנפש תקנית ומוגדר כרמת ההכנסה השווה ל- 50% מההכנסה הפנויה החציונית לנפש תקנית.

משפחה בישראל משויכת לאוכלוסיית העוני כאשר הכנסתה הפנויה, המחולקת למספר הנפשות התקניות שבה, נמוכה מקו העוני לנפש תקנית. את קו העוני למשפחה אפשר לחשב באופן דומה – על ידי הכפלת קו העוני לנפש תקנית במספר הנפשות התקניות במשפחה.

מדד תחולת העוני - מציין את היקף העוני במונחים של אחוז המשפחות, הנפשות או הילדים העניים מכלל האוכלוסייה.

יחס פער ההכנסות - היחס בין פער ההכנסות הממוצע למשפחה ענייה לבין קו העוני.

הנתונים המופיעים בלוחות ו/1-3 מבוססים על דו"ח ממדי העוני והפערים החברתיים המתפרסם מדי שנה על ידי המוסד לביטוח לאומי. הדו"ח עצמו נשען על נתוני סקר ההכנסות המבוצע על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. ב-2012 חלו שינויים במתכונת הסקר, בגודל המדגם ובאוכלוסיית המדגם. בשל השינויים חל בשנה זו שבר בסדרה הסטטיסטית ועל כן יש להיזהר בהשוואת נתוני 2012 ואילך לשנים קודמות.

להסברים מפורטים יותר, ראו: [המוסד לביטוח לאומי, דו"ח ממדי העוני והפערים החברתיים](#).

הכנסות ושכר

שכר ממוצע - השכר הממוצע למשרת שכיר מתבסס בעיקר על מדגם מייצג של דו"חות מעסיקים המתקבלים במוסד לביטוח לאומי וכן על מקורות מנהליים אחרים כגון מנהל התשלומים של שירות התעסוקה, מערכת הביטחון וכו'. השכר הממוצע מחושב למשרה ולא לעובד, ואינו כולל חברי קיבוצים, אנשי צבא קבע ועוזרות בית, אך כולל עובדים זרים המועסקים בישראל.

שכיר - עובד המקבל שכר ממעסיקו, הרשום במס הכנסה ובביטוח הלאומי והמדווח על התשלום מדי חודש. כל עוד משולם שכר (גם בעת העדרות עקב מחלה, חופשה, לימודים וכו') העובד נחשב שכיר. גם אם השכיר היה מועסק בכמה מקומות עבודה הוא נספר רק פעם אחת, כך שהנתונים משקפים את מספר השכירים ולא את מספר המשרות. הנתונים כוללים בהגדרת "שכיר" מי שהיו שכירים בלבד במשך כל השנה וגם מי שהיו עצמאיים במשך השנה נוסף על היותם שכירים.

עצמאי - עובד עצמאי שלגביו מתנהל תיק שומה במס הכנסה ובמוסד לביטוח לאומי, המשלם דמי ביטוח בעד עצמו.

משפחת עובדים - משפחה (עם או בלי ילדים) שבה לפחות אחד מבני הזוג עובד בעבודה שכירה או עצמאית או משפחה שבה הורה יחיד שאינו נשוי (רווקה, אלמנה, או גרושה עם או בלי ילדים) שיש לו הכנסה מעבודה שכירה או עבודה עצמאית. ההכנסה המשפחתית כוללת את הכנסות בני הזוג, או ההורה היחיד, מבלי לצרף את הכנסותיהם של הילדים (מתחת לגיל 18 או מעליו) או את הכנסותיהם של בני משפחה אחרים, גם אם הם חיים במשק בית אחד.

מספר חודשי עבודה - מספר החודשים שבעבורם שולם השכר לעובד השכיר, בלא להתחשב במספר ימי העבודה שעבד בחודש או בחלקיות המשרה במונחים של ימי עבודה או מספר שעות העבודה ביום.

שכר - הכוונה לשכר ברוטו לחודש, הכולל את כל התשלומים ברוטו ששולמו לעובד שכיר במשך החודש, כגון: שכר יסוד, תוספות יוקר, תוספות ותק, מקדמות, תשלומים בעבור שעות נוספות, פרמיות, תגמולים, קצובות, מענקים ותוספות למיניהן (שוטפים או חד-פעמיים), כמו כונוניות, תורנויות, "משכורת 13", קצובת נסיעה, גמול השכלה, גמול השתלמות, תשלומים בעבור החזקת רכב, דמי הבראה וכו'. השכר אינו כולל הוצאות נלוות שהמעסיק מפריש לקרנות, כגון קרנות פנסיה או ביטוח בעבור השכירים, למס מקביל, מס מעסיקים וכו'.

שכר ממוצע לחודש עבודה - תוצאת חלוקת סכומי השכר ששולמו לשכירים למספר חודשי העבודה שעבדו בשנת המס המדווחת (שנה קלנדרית ינואר-דצמבר).

שכר ממוצע לחודש בשנה - תוצאה המתקבלת מחלוקת סך כל השכר ששולם לשכירים במשך שנה ב-12 חודשי עבודה אפשריים של השנה. שכר ממוצע זה מייצג, למעשה, את רמת ההשתכרות של העובד השכיר בחישוב שנת.

הכנסה חודשית ברוטו לשכיר: ההכנסה המתקבלת מחלוקה ל-3 של ההכנסה התלת-חודשית ברוטו הנחקרת בסקר הכנסות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. ההכנסה התלת-חודשית היא ההכנסה ברוטו (כלומר, לפני ניכויים ותשלום מסים) מכל מקומות העבודה שבהם הועסק הנחקר תמורת שכר ומשכורת בשלושת החודשים שהסתיימו בחודש שלפני ביקור הסוקר. ההכנסה כוללת את כל התוספות, כגון: תשלום עבור שעות נוספות, דמי הבראה, ביגוד, פרמיות וכו'. ההכנסה התלת-חודשית תחולק ל-3 גם אצל שכירים שעבדו רק חודש אחד או שניים מתוך שלושת החודשים שלגביהם הם נחקרים. לכן, במקרים כאלה בדרך כלל, תהיה ההכנסה החודשית הממוצעת שחושבה להם נמוכה מהמשכורת שקיבלו בפועל בחודשים שבהם עבדו.

הכנסה ברוטו לשכיר לשעת עבודה: ההכנסה המתקבלת מחלוקת ההכנסה התלת-חודשית ברוטו (ראו לעיל) בסך כל שעות העבודה בשלושת החודשים הנ"ל.

סקרי הכנסות והוצאות

יחידת החקירה והעיבוד היא משק הבית והיא כוללת את כל בני משק הבית בגילאים 15 ומעלה.

משק בית - מוגדר כקבוצת אנשים הגרים יחד בדירה באופן קבוע רב ימי השבוע ויש להם תקציב הוצאות משותף למזון. משק בית יכול להיות מורכב מאדם אחד או יותר וגם מאנשים שאינם קרובי משפחה.

ראש משק הבית - הינו אדם בגיל 18 ומעלה שהוא המפרנס העיקרי של משק הבית, כלומר מועסק שעובד בדרך כלל 35 שעות או יותר בשבוע.

אם יש יותר מאדם אחד במשק הבית שמתאים, לפי ההגדרה, להיות ראש משק הבית, ייקבע ראש משק הבית לפי המרואייין.

מפרנס - אדם שעבד לפחות יום אחד בשלושת החודשים שקדמו לביקור הסוקר במשק הבית.

הכנסה כספית ברוטו למשק בית - כל ההכנסות הכספיות השוטפות של משק הבית, לפני הורדת הניכויים למיניהם. הכנסה זו מורכבת מהכנסות של כל בני משק הבית מעבודה שכירה או עצמאית, מהכנסות מרוכש, ריבית ודיבידנדים, וכן מהכנסות שוטפות מתמיכות ומפנסיות. לא נכללים תקבולים חד-פעמיים כגון ירושה, פיצויים וכו'. כמו כן לא נעשו זקיפות עבור הכנסות הנובעות משימוש בדיוור עצמי או סוגים שונים של הכנסות בעין.

הכנסה כספית נטו למשק בית - ההכנסה הכספית ברוטו כמוגדר לעיל, בניכוי תשלומי החובה - מס הכנסה וביטוח לאומי, ומשנת 1995 גם ביטוח בריאות.

נפש סטנדרטית - נפש במשק הבית שמשקלה השולי נקבע על פי מקומה בסדר הנפשות במשק הבית. הסדר נובע מההנחה שלכל נפש במשק הבית יש משקל שולי פוחת ביחס להוצאות משק הבית. גודל משק הבית משפיע על רמת החיים שאפשר לקיים מהכנסה נתונה. על מנת ליצור בסיס מתאים יותר להשוואת רמת החיים של משקי בית בעלי מספר נפשות שונה, נהוג להשוותם לפי הכנסה לנפש. מקובל גם להניח, שמשק הבית מושפע מהיתרונות לגודל. לכן נערכה טרנספורמציה של הנפשות לפי סולם אחיד (לוח המופיע בתחילת המבוא). באמצעות סולם זה מתרגמים את גודל משק הבית לנפשות סטנדרטיות.

הוצאה כוללת לתצרוכת - סך כל התשלומים שמשלם משק הבית על קניית מוצרים או שירותים, וכן זקיפת הוצאה לצריכת שירותי דירה ורכב (שכן קניית מוצרים אלה מוגדרת כהשקעה ולא כתצרוכת). התשלומים כוללים לעתים גם ריבית, דמי הובלה או התקנה.

מוצרי מזון שונים - קבוצה הכוללת מוצרי מזון, כגון: תה, קפה, קקאו, תבלינים, מזון לתינוקות, אבקות, קטניות יבשות, מוצרי טבעונות וצמחונות וקנייה או הזמנה של מזון מוכן לבית.

צריכת שירותי דיוור - שני המרכיבים העיקריים בהוצאות לדיוור הם ההוצאה לשכר דירה בדירות שכורות וההוצאה לצריכת שירותי דיוור בדירות שבבעלות (כולל דירות בדמי מפתח ודירות "חינם"). בדירות שכורות התקבלה עלות ההוצאה בעבור שכר דירה ישירות ממשקי הבית שגרים בהן, ואילו לגבי דירות שבבעלות משקי הבית חושבה צריכת שירותי הדיוור על-ידי זקיפת שכר דירה חלופי בדירות שוות גודל באותם יישובים או באזורים דומים בארץ.

ביטוח בריאות - קבוצה זו כוללת משנת 1997 רק את התשלומים בעבור ביטוח בריאות משלים של קופות החולים ואת ביטוח הבריאות בחברות ביטוח. התשלום בעבור ביטוח בריאות ממלכתי, שנחשב כמס, הוא חלק מתשלומי החובה.

הוצאות על כלי רכב - קבוצה הכוללת זקיפת ריבית ופחת לרכב, הוצאות קבועות ומשתנות לכל סוגי הרכב, קניית רכב דו גלגלי וכן שכירת רכב.

הנתונים המובאים בלוחות 4/1, 10, 11, 13, 14 מקורם בסקר הוצאות משקי בית המתבצע בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה באופן שוטף. בשנים 1997-2011 נחקרו הכנסות משקי בית בשני סקרים נפרדים: סקר הוצאות משקי בית וסקר הכנסות שנערך יחד עם סקר כוח אדם הרבעוני השוטף. החל משנת 2012,

בעקבות מעבר סקר כוח אדם מרבעוני לחודשי הוצא סקר הכנסות מסקר כוח אדם ובמקומו הורחב סקר הוצאות משקי בית עליו מתבססים הנתונים בלוחות לעיל.

אומדני תצרוכות משק הבית התקבלו לפי גישת ההוצאה נטו לקניית המוצר, כלומר, ההפרש החיובי בין ההוצאה שהייתה למשק הבית על המוצר לבין תקבולים שהיו לו (אם היו) ממכירת אותו סוג מוצר, מלבד הוצאות לדיור ולרכב שנדגמו בצורה שונה.

להגדרות והסברים מפורטים יותר, ראו: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, [סקר הוצאות משקי בית לשנת 2013](#).

2. קצבאות וגמלאות

קצבת ביטוח לאומי - כל טובת הנאה שמקבלים לפי חוק הביטוח הלאומי.

גמלאות ארוכות מועד - משולמות למי שיצאו ממעגל העבודה מטעמי נכות, התאלמנות או אובדן כושר ההשתכרות מעבודה (חלקי או מלא). הגמלאות העיקריות בתחום זה הן זקנה ושאיירים ונכות כללית.

גמלאות מחליפות שכר - משולמות למבוטחים בגיל העבודה ובעלי כושר עבודה, שבשל סיבות זמניות אינם יכולים להפיק הכנסה מעבודה וזקוקים לפיכך להגנה זמנית על רמת חייהם. תוכניות אלה מבטיחות גמלאות לפרק זמן מוגבל לנשים בחופשת לידה, לנעדרים מעבודתם מחמת פגיעה בעבודה, למובטלים שאיבדו את מקום עבודתם וכן למשרתים במילואים.

קצבת זקנה - עד ה-30 ביוני 2004 גיל הזכאות לקצבת זקנה היה 70 לגברים ו-65 לנשים. החל ב-1 ביולי 2004 גיל הזכאות לנשים עולה בהדרגה, והוא יגיע לגיל 70 ויהיה זהה לגיל הזכאות של הגברים (בתנאים מסוימים משלמים את הקצבה 3-6 שנים קודם). החל מינואר 1996 גם נשים עקרות בית זכאיות לקצבת זקנה בסיסית. גובה הקצבה ליחיד (קשיש או שאיר) הינו 16% מהשכר הממוצע ולזוג 24% מהשכר הממוצע לפי חוק.

בשנים האחרונות, כתוצאה משינויים בחוק גיל הפרישה, ישנן תנודות במספר מקבלי קצבת הזקנה. בשנים 2004 ו-2005 חלה ירידה במספר מקבלי הקצבה שנבעה מהעלאת גיל הפרישה. ואילו משנת 2006 חלה עליה במספר מקבלי הקצבות בישראל, במיוחד כתוצאה מתהליך ייחודי שקשור להכללת מי שתאריך לידתם אינו ידוע בין מקבלי הקצבה.

החל משנת 2009 נמנים מספר מקבלי הקצבות בהתאם למספר הקצבות (ולא לפי מספר חשבונות הבנק אליהם הועברו קצבות, כפי שהיה עד שנת 2009), כך שגם אם מקבל הקצבה מקבל את ההטבה למספר חשבונות, הוא עדיין נמנה כמקבל יחיד.

קצבת נכות כללית - משולמת למבוטח שכתוצאה מליקוי גופני, שכלי או נפשי הנובע ממחלה, מתאוונה או ממום מולד מתקיים בו אחד מאלה:

1. אין לו כושר להשתכר מעבודה או ממשלח יד ואינו משתכר סכום המגיע ל- 25% מהשכר הממוצע.
  2. כושרו להשתכר מעבודה או ממשלח יד, וכך השתכרותו בפועל, צומצמו עקב הליקוי ב- 50% או יותר.
  3. לעקרות בית - כושרה לבצע פעולות מקובלות במשק הבית צומצם ב- 50% או יותר.
- מאז ינואר 2004 שיעור הנכות הרפואית המזערי הוא 60% (לעומת 40% עד ינואר 2004).

קצבת שאירים - משולמת לאלמ/ה של מבוטח, לאחר פטירתו, בתנאי שהיה מבוטח שנה אחת לפחות.

גמלת ננידות - תשלום קצבה והלוואה עומדת לרכישת רכב למוגבלים בניידות. זכאי לקבלת קצבת ננידות: נכה רגליים, שדרגת נכותו גבוהה מ- 40% והוא בעל רשיון נהיגה בר תוקף, או מוגבל בניידות שדרגת נכותו גבוהה מ- 60% אף אם אינו בעל רשיון נהיגה בר תוקף.

גמלת נכות מעבודה - משולמת למי שנפגע בעבודה ואשר ועדה רפואית קבעה לו דרגת נכות של 5% לפחות.

מענק לידה - מענק המשולם במישרין ליולדת ונועד לרכישת ציוד ראשוני ליילוד. בעבור לידה ראשונה משולם מענק לידה בגובה של 20% מהשכר הממוצע במשק. בעבור לידה שנייה משולם מענק בגובה 9% מהשכר הממוצע ובעבור לידה של ילד שלישי ואילך גובה המענק הוא 6% מהשכר הממוצע. כאשר נולדים בלידה אחת שני ילדים או יותר, מענק הלידה גבוה יותר: לתאומים - 100% מהשכר הממוצע, ולכל ילד נוסף - עוד 50% מהשכר הממוצע.

דמי לידה - משולמים למבוטחת שהיא עובדת שכירה או עצמאית, עבור תקופה של 7 או 14 שבועות. דמי הלידה הם מלוא שכרה הממוצע של היולדת, בשלושת החודשים שקדמו להפסקת עבודתה (עם הלידה או לפנייה) וזאת עד הסכום המרבי הקבוע בחוק. מדמי לידה נגבים במקור מס הכנסה, דמי ביטוח לאומי וביטוח בריאות.

במאי 1998 התקבל תיקון בחוק לפיו יוכל אב להחליף את בת זוגו בחלק מחופשת הלידה לאחר שחלפו 6 שבועות מהלידה ולמשך 3 שבועות רצופים לפחות.

קצבת ילדים - במארכ 1993 חודש תשלום הקצבה לכל הילדים ללא מבחן הכנסות.

במארכ-יולי 2002 הופחתה קצבת הילדים ב-15%.

באוגוסט 2003 הוחל בתהליך הדרגתי של קיצוץ כל קצבאות הילדים. התהליך היה אמור להימשך בהדרגה עד 2009, אך נעצר ב-2007. קצבאות הילדים מ-2006 נשארו בעינין עד 2009.

החל מ-2013 הושוו קצבאות הילדים כך שהקצבה עבור כל ילד שווה, ללא קשר למיקומו במשפחה.

דמי אבטלה - לדמי אבטלה זכאי:

מבוטל שכיר, שהשלים תקופת הכשרה כמוגדר בחוק, מלאו לו 20 שנה ועוד לא מלאו לו 67 שנה.

מובטל הוא מי שרשום ומתייצב בלשכת שירות התעסוקה כדורש עבודה, ולא נמצאה לו עבודה.

דמי האבטלה מחושבים על בסיס יומי לפי השכר הממוצע של המובטל בשלושת החודשים ערב אבטלתו. התקופה המקסימלית לתשלום דמי אבטלה היא 138 או 175 יום, בהתאם לגיל ולמצב המשפחתי של המובטל. חייל משוחרר זכאי לתקופה מרבית של 70 יום.

עומק האבטלה - מספר הימים שבעבורם קיבל המובטל דמי אבטלה.

גמלת סיעוד - החל מיולי 2004 זכאים לגמלת סיעוד אישה מגיל 64 וגבר מגיל 67 (גיל פרישה) התלויים בעזרת הזולת בביצוע רב פעולות היום יום או הזקוקים להשגחה. הגמלה ניתנת רק לאנשים המתגוררים בקהילה. קשישי המתגורר במוסד סיעודי או במחלקה סיעודית או במוסד אחר שעיקר החזקתו היא על הקופה הציבורית, אינו זכאי לקבלה.

קצבת הבטחת הכנסה - מיועדת לתושבי ישראל בני 20 ומעלה, שלא הוצעה להם עבודה ושאין להם מקור קיום, או שהכנסתם איננה מגיעה לרמה המינימלית המוגדרת בחוק.

הנתונים על מקבלי גמלאות וקצבאות לפי סוגיהם, נלקחו מקבצי המוסד לביטוח לאומי והם נכונים לסוף דצמבר בכל שנה.

להגדרות והסברים מפורטים יותר, [ראו באתר המוסד לביטוח לאומי](#).

3. צפיפות דיור

הנתונים על צפיפות דיור (בלוחות ו/14, 23, 24) הינם ממוצעים שנתיים המתקבלים מחקירה שוטפת בסקרי כוח אדם והם מתייחסים לכלל משקי הבית במדינה (עוד על סקרי כוח אדם, ראו במבוא לפרק ז').

ממוצע נפשות למשק בית - הממוצע חושב על ידי חלוקת האוכלוסייה הגרה במשקי בית במספר משקי הבית.

מספר נפשות לחדר (צפיפות דיור) - חושב על ידי חלוקת מספר הנפשות הגרות במשק הבית במספר החדרים המשמשים למגורים של בני משק הבית. מספר החדרים בדירה מתייחס רק לחדרים המשמשים למגורי משק הבית, ואינם כוללים מטבח, שירותים או חדרים המשמשים לעסקים בלבד.

להגדרות והסברים מפורטים יותר, ראו: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, [השנתון הסטטיסטי לישראל](#).

[פרק 5: משקי בית ומשפחות, לשנים המתאימות \(Int.\)](#).

4. רווחה

שירותי רווחה - אגף הרווחה בעיריית ירושלים חילק את העיר ל-4 אזורים שירות גאוגרפיים ראשיים: צפון, דרום, מערב ומזרח.

בתוך כל אזור ישנו מרכז למתן שירותים לכל האזור וישנן מספר לשכות הנותנות שירותים שכונתיים. מטופלים - יחידות משפחה שנפתח עבורן תיק. התיק עשוי להקיף משפחה שלמה הנמנית כ"מטופל" אחד, אך יתכן שעבור משפחה נתונה ייפתח יותר מתיק אחד. לדוגמה, משפחה מטופלת על ידי עובד סוציאלי, כשבנוסף אחד מבניה נמצא בטיפול ספציפי בגין בעיה מיוחדת כעיוורון, פיגור וכיו"ב.

אוכלוסיית המטופלים אינה כוללת תלמידים בבתי הספר לחינוך מיוחד. אוכלוסיית המטופלים היא באחריות המוסד לביטוח לאומי ומשרד העבודה והרווחה. הרשות המבצעת את שירותי הרווחה היא הרשות המוניציפלית.

מספר המטופלים - מתייחס ליחידות משפחה שטופלו במשך התקופה הנדונה.

תחנות שיקום אזוריות - יחידות המתמחות בטיפול בבעלי מוגבלויות בתחומים שונים (מלבד עיוורים ובעלי לקויות שמיעה המטופלים ביחידות נפרדות). ברחבי העיר קיימות 4 תחנות אזוריות.

תחנה לטיפול בחיי משפחה ונישואין - 4 תחנות אזוריות המעניקות טיפולים משפחתיים לזוגות ומשפחות שנקלעו למשבר.

הנתונים מבוססים על מפקד הנערך אחת לשנה על ידי אגף הרווחה של עיריית ירושלים. המפקד מקיף כל יחידת משפחה שטופלה במשך השנה. היחידות אשר לא היו פעילות באותה שנה אינן נכללות במפקד.

אפיון חברתי-כלכלי

בשנת 2013 פורסם על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה אפיון חברתי-כלכלי של אוכלוסיית הרשויות המקומיות לשנת 2008. נתונים אודות האפיון החברתי-כלכלי של אוכלוסיית ירושלים לפי אזורים סטטיסטיים וכן של ערים נבחרות בארץ מופיעים באתר האינטרנט של השנתון הסטטיסטי לירושלים לשנת 2013, פרק ו': רמת חיים ורווחה, www.jerusalemstitute.org.il.

5. רשימת המקורות ללוחות

לוחות 1/3-3: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הגף לצריכה וכספים; המוסד לביטוח לאומי, מנהל המחקר והתכנון, דו"ח ממדי העוני והפערים החברתיים, לשנים המתאימות, (Int.)

לוחות ו/10 : הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הגף לצריכה וכספים ; הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
סקר הכנסות, לשנים מתאימות (Int.)

לוחות ו/4 , 11 , 13 : הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה סקר הוצאות משק הבית, לשנים מתאימות (Int.)

לוחות ו/5-9 , 12 : המוסד לביטוח לאומי, מנהל המחקר והתכנון, ממוצעי שכר והכנסה לפי יישוב ולפי
משתנים כלכליים שונים, לשנים מתאימות, (Int.)

לוחות ו/15-22 : המוסד לביטוח לאומי, מנהל המחקר והתכנון

לוחות ו/23 , 24 : הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל, לשנים מתאימות, (Int.)

לוח ו/25 : עיריית ירושלים מנהל קהילתי, אגף הרווחה, מדור תכנון